Valiokunnan lausunto YmVL 12/2023 vp– E 33/2023 vp

Ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto koskien kestävän rahoituksen kehystä, joka toimii käytännössä, Komission suositus kestävään talouteen siirtymistä varten annetun rahoituksen helpottamiseksi ja muut tiedonantoon liittyvät asiakirjat

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto koskien kestävän rahoituksen kehystä, joka toimii käytännössä, Komission suositus kestävään talouteen siirtymistä varten annetun rahoituksen helpottamiseksi ja muut tiedonantoon liittyvät asiakirjat (E 33/2023 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- neuvotteleva virkamies Milla Kouri, valtiovarainministeriö
- johtava asiantuntija Emma Terämä, ympäristöministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Energiateollisuus ry
- Finanssiala ry
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Metsäteollisuus ry
- Rakennusteollisuus RT ry
- WWF Suomi

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Komissio antoi 13.6.2023 tiedonannon koskien kestävän rahoituksen kehystä, joka toimii käytännössä (COM(2023) 317 final) ja suosituksen kestävään talouteen siirtymistä varten annetun rahoituksen helpottamisesta (EU) 2023/1425.

Valmis
5.0

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti EU:n kestävän rahoituksen kehyksen tavoitteisiin edistää yksityisten pääomavirtojen ohjausta tukemaan kestävää taloutta, kuten EU:n vihreän kehityksen ohjelmaa tukeviin investointeihin. Parantamalla markkinoiden läpinäkyvyyttä ympäristöön, yhteiskunnallisiin ja hyvään hallintoon liittyvistä näkökulmista voidaan edistää pääomien siirtymää, luottamusta markkinoilla ja sijoittajansuojaa sekä tukea rahoitusvakautta. Valtioneuvosto kuitenkin korostaa, että kestävän rahoituksen kehyksen on oltava mahdollisimman yksiselitteinen ja toimiva, jotta se on tehokas edistämään sille asetettuja tavoitteita. Sen takia valtioneuvosto pitää myönteisenä, että tiedonannossa nostetaan esille kestävän rahoituksen kehyksen käytettävyyden merkitys sekä esitetään ei-lainsäädännöllisiä toimia käytettävyyden edistämiseksi. Valtioneuvosto pitää viherpesun ehkäisemiseen liittyviä toimia tärkeinä.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että edistetään jo olemassa olevien kestävän rahoituksen välineiden vapaaehtoista käyttöä. Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti kestävän rahoituksen paketin sisältämiin ei-lainsäädännöllisiin toimiin, joilla pyritään selkeyttämään kestävän rahoituksen kehikkoa ja kannustetaan toimijoita myös vapaaehtoisesti käyttämään kehyksen välineitä. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että pk-yrityksiä ei unohdeta kestävän rahoituksen kehyksen jalkauttamisessa.

Nykyisen komission aikana kestävää rahoitusta on kehitetty usean lainsäädännön voimin, joista moni on vielä osittain kesken. Tämän takia valtioneuvosto pitää alustavasti hyvänä asiana, että kestävän rahoituksen tiedonannon perusteella uusia kestävään rahoitukseen liittyviä lainsäädännöllisiä toimia, joita ei ole mainittu tiedonannossa, ei ole tulossa ennen seuraavaa komissiota. Valtioneuvosto kuitenkin sitoutuu edistämään kestävään rahoitukseen liittyvän lainsäädännön, kuten kestävän rahoituksen tiedonantoa koskevan lainsäädännön, kehittämistä myös tulevaisuudessa, sillä toimivan ja selkeän lainsäädännön katsotaan edistävän siirtymistä kestävämpään talouteen. Valtioneuvosto katsoo, että mahdollisista uusista toimista ja välineistä tulisi tehdä kattavat vaikutusarviot, joiden perusteella pystyttäisiin tarkastelemaan toimien ja välineiden tarkoituksenmukaisuutta.

Valtioneuvosto pyrkii vaikuttamaan, että taksonomian taloudelliset toiminnot muodostaisivat mahdollisimman kattavan kokonaisuuden, jotta entistä useammalla sektorilla ja taloudellisella toimijalla olisi mahdollisuus pyrkiä taksonomian mukaisuuteen. Esimerkiksi kaivosteollisuus on tällainen sektori, koska lisääntyvän kriittisten raaka-aineiden tarpeen myötä sillä on oma roolinsa hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisessa. Lisäksi pääministeri Orpon hallituksen ohjelmassa kannatetaan EU:n puolustusteollisuuden lisäämisestä taksonomiaan.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Tiedonannon tarkoituksena on esittää tiiviisti kestävän rahoituksen kehys, jo tehdyt toimet ja nykyisen komission viimeistelytoimet sen osalta. Komissio tuo esiin, että vihreän kehityksen ohjelman, REPowerEU-suunnitelman ja nettonollateollisuutta koskevan lainsäädäntöehdotuksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttäisi noin 700 miljardin euron vuotuisia lisäinvestointeja, joista suurin osa on katettava yksityisellä pääomalla. Kestävän rahoituksen kehys on tässä olennainen

väline, joka on jo alkanut toimia suunnitellusti ja helpottanut yksityisen pääoman saantia vihreisiin investointeihin ja siirtymäinvestointeihin. Koska erityisesti pk-yrityksillä on ollut haasteita päästä osalliseksi siirtymää ilmastoneutraaliin ja kestävään talouteen, komissio aikoo tukea aktiivisesti yrityksiä kehyksen toimien käyttöönotossa ja edistää sen käytettävyyttä erilaisille ja erikokoisille yrityksille. Nykyinen geopoliittinen tilanne ja taloustilanne haastaa siirtymän toteuttamista, mutta tarjoaa myös mahdollisuuksia EU:lle. Tiedonanto käsittelee myös taksonomia-asetuksen delegoituja asetuksia, joista on annettu erillinen E-kirje (E 32/2023 vp), jota ympäristövaliokunta käsittelee erillisessä lausunnossaan.

Valiokunta pitää kestävän rahoituksen kehystä erittäin tärkeänä vihreän siirtymän toteuttamiseksi eli ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja luontokadon pysäyttämiseksi tarvittavien välttämättömien puhtaan teknologian investointien edistämiseksi. Kestävän rahoituksen kehys on uusi ja laaja, eikä sääntelyä ole vielä saatu laajasti käytäntöön, mistä syystä komissio esittää useita toimia, joilla pyritään parantamaan ja helpottamaan yritysten kestävän rahoituksen kehyksen ymmärrettävyyttä ja helppokäyttöisyyttä sekä hillitsemään hallinnollista rasitetta. Valiokunta pitää hyvänä, että komissio ymmärtää täytäntöönpanon haasteellisuutta ja pyrkii helpottamaan tilannetta. Myös valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty, että yritysten ja sijoittajien kannalta hyödyllisiä ovat kaikki uudet tiedonannot, ohjeet tai ilmoitukset, jotka selventävät EU:n kestävän rahoituksen luokitusjärjestelmän käyttöä ilmastoystävällisiin liiketoimintamalleihin siirtymisen rahoittamiseksi.

Sääntelyn käytettävyyden parantaminen on sekä finanssialan yritysten että kestävyystiedon loppukäyttäjienkin näkökulmasta ilmeisen tarpeellista. Tarvetta on siten yhdenmukaistaa tulkintoja ja selventää mahdollisesti ristiriitaisiakin velvoitteita eri kestävyyssäädösten välillä. On hyvä, että kokonaan uusia lainsäädännöllisiä toimia ei ole tulossa tämän komission aikana. Valiokunta korostaa myös valtioneuvoston tavoin, että mahdollisista uusista toimista ja välineistä tulisi tehdä kattavat vaikutusarviot niiden tarkoituksenmukaisuuden ja yrityksille aiheutuvan hallinnollisen taakan arvioimiseksi. Valiokunta muistuttaa, että kestävän rahoituksen taksonomiasääntely on ensisijaisesti rahoitusmarkkinasääntelyä ja sellaisena yritysten tapa osoittaa toiminnan kestävyyttä rahoittajille, ei kuluttajille.

Valiokunta korostaa, että laajan sääntelykehyksen toimeenpanoon liittyvistä haasteista huolimatta kestävän rahoituksen kokonaisuus tarjoaa mahdollisuuksia ja lisää rahoitusvakautta. Siten sen piiriin kuuluvien taloudellisten toimintojen tulisi muodostaa mahdollisimman kattava kokonaisuus, jotta entistä useammalla sektorilla ja taloudellisella toimijalla olisi mahdollisuus pyrkiä taksonomian mukaisuuteen ja varmistua rahoituksen saannista.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto YmVL 12/2023 vp

Helsingissä 19.10.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jenni Pitko vihr
varapuheenjohtaja Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Pauli Aalto-Setälä kok
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Vesa Kallio kesk
jäsen Mai Kivelä vas
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Pinja Perholehto sd
jäsen Jorma Piisinen ps
jäsen Mikko Polvinen ps
jäsen Tere Sammallahti kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos